

TABLE OF CONTENTS

Acknowledgements	8	Köszönetnyilvánítás
Preface	9	Előszó
1.	11	1.
Architecture and the Jews		Zsidóság és építészet
Introduction	11	Bevezető
Architecture and idolism: The Tower of Babel	12	Építészet és bálványimádat: Bábel tornya
Babel as pluralism	21	Bábel mint pluralizmus
God's defeat à la Derrida	23	Isten legyőzése Derrida-módra
Material and idea, idol and the Heideggerian <i>das Heilige</i> , the Hebrew <i>tzelem</i> and <i>pag'am</i>	24	Anyag és idea, bálvány és a <i>das Heilige</i> , valamint a héber <i>celem</i> és <i>pag'am</i>
<i>Topos</i> and <i>makom</i>	27	Toposz és makom
"Jewish heresy" – the influence of mysticism on synagogue architecture	29	„Zsidó eretnokség” – a misztika hatása az építészetre
Is there any Jewish architecture? Does synagogue architecture exist?	32	Létezik-e zsidó építészet? Létezik-e zsinagógaépítészet?
2.	35	2.
Short history of synagogue architecture		A zsinagógaépítészet rövid története
Introduction	35	Bevezető
The Tabernacle	38	A tabernákulum
Solomon's Temple	39	A jeruzsálemi szentély
Antique and Byzantine synagogues in the Holy Land and surrounding regions	40	Az ókori és bizánci zsinagógák a Szentföldön és környékén
European synagogues from the Middle Ages to the Enlightenment	47	Az európai zsinagógák a középkortól a felvilágosodásig
The nine-bay synagogue	52	A négyoszlopos zsinagóga
Enlightenment and Haskala	60	Felvilágosodás és haszkala
3.	71	3.
Short history of Hungarian synagogues		Rövid magyar zsinagóga-történet
Introduction	71	Bevezető
Prologue: synagogues before historicism	72	Előjáték: a historizmust megelőző zsinagógák
Stylistic summary of Hungarian synagogues in the period of historicism	82	A historizmus magyarországi zsinagógáinak stílustörténeti összefoglalója
<i>The problem of style in the age of historicism</i>	83	<i>A historizmus kori magyar zsinagógák stílusproblémája</i>
<i>Romanticism</i>	84	<i>Romantika</i>
<i>Eclecticism (Free Style)</i>	86	<i>Eklektika</i>
<i>Synagogues of art nouveau and the turn of 19th and 20th centuries</i>	89	<i>Szecessziós és századfordulós zsinagógák</i>
<i>Proto-Modernist synagogues in Hungary</i>	91	<i>Protomodern zsinagógák a történelmi Magyarországon</i>
Spatial evolution and mass composition of 19 th	92	A XIX. századi magyarországi zsinagógák

century synagogues in Hungary		térfejlődése és tömegkompozíciója	
<i>Religious reform and floor plan</i>	93	<i>Reform és alaprajz</i>	
<i>Termination of spatial duality in the interior</i>	97	<i>A térbeli kettősség megszüntetése</i>	
<i>The rise of scale and articulation</i>	103	<i>Léptékváltás és tagolás</i>	
<i>The missing catharsis: the Temple of Lipótváros</i>	106	<i>Az elmaradt katarzis: a lipótvárosi templom</i>	
Epilogue	107	Epilógus	
4	111	4.	
Ways of typology of Hungarian synagogues		A magyarországi zsinagógák tipológiai lehetőségei	
Theoretical Introduction	111	Elméleti bevezetés	
<i>Earlier attempts for typology</i>	113	<i>Korábbi törekvések a magyar zsinagógák tipologizálására</i>	
<i>Criteria for a new, complex typology</i>	117	<i>A javasolt komplex tipológia kritériumai</i>	
Peasant's cottage type synagogues	123	A parasztháztípusú zsinagóga	
Burgher's house type synagogues	131	A polgárháztípusú zsinagóga	
Protestant church type synagogues	177	A protestáns templom típusú zsinagóga	
Solomon's Temple type synagogues	209	A jeruzsálemi templom típusú zsinagóga	
Factory hall with minarets type synagogues	267	A csarnoktípusú zsinagóga	
Catholic Church type synagogues	279	A katolikus templom típusú zsinagóga	
<i>The Dohány Street synagogue as template</i>	281	<i>A Dohány utcai zsinagóga mint títusteremtő..</i>	
<i>Characteristics, further examples</i>	283	<i>Jellemzők, további példák</i>	
<i>Provincial versions</i>	293	<i>Vidéki változatok</i>	
<i>Variations, adaptations</i>	300	<i>Variációk, átalakítások</i>	
Byzantine church type synagogues	307	Bizánci templom típusú zsinagóga	
Palace type synagogues	375	A palotatípusú zsinagóga	
5.	421	5.	
Urban context of synagogues		A zsinagóga és a település	
Introduction	421	Bevezető.	
The synagogue in the entirety of the town	428	A zsinagóga a település egészében	
<i>Walled cities</i>	430	<i>A várfallal körülvett városok</i>	
<i>Towns without wall</i>	430	<i>A várfal nélküli városok</i>	
<i>Towns with more Jewish quarters</i>	432	<i>A több-zsidónegyedes („zsidómagú”) városok</i>	
The synagogue in its immediate environment	433	A zsinagóga a közvetlen környezetében	
<i>Village/little town settings</i>	433	<i>Falusias, vidéki típusok</i>	
<i>Urban settings</i>	435	<i>Városi típusok</i>	
Examples of synagogue settings in Hungary	437	A magyarországi zsinagógák városbeli elhelyezkedésének konkrét példái	
Prologue: <i>Bonyhád</i>	437	<i>Előjáték: Bonyhád</i>	
Examples of the period of emancipation	439	<i>Az emancipáció példái</i>	
6	457	6.	
The Jewish Quarter in Pest: The Dohány-Temple, the Rumbach and Kazinzy Street		A pesti zsidónegyed: a Dohány-templom, a „Rombach”,	

synagogues, the Heroes Temple

Introduction
Prologue: prayer halls of the *Judenhof*
The temple of the breakthrough
The "Rombach": back to the synagogue?
The Kazinczy Street Orthodox Synagogue
The Heroes Temple

7.

Synagogue in Subotica

Brief history of Jews in Subotica
The story of the erection of the new synagogue
The architects and their intentions
The new synagogue in the eyes of contemporaries
The synagogue and its environment

8.

Architectural significance of 19th century synagogues: path from oriental style to modernism

Introduction
The oriental style: de-idolization, Hungarian character and technology
The favourite of emancipated Jews, the oriental spell
Historic significance of oriental style synagogues

9.

English Summary

Catalogue of synagogues in Hungary 1782-1918
Index
Sources of illustrations
Bibliography

a Kazinczy utcai zsinagóga és a hősök temploma

457 Bevezető
458 Prolóógus: a „judenhof” imaházai
462 Az áttörés temploma
478 A „Rombach”: vissza a zsinagógába?..
487 A Kazinczy utcai ortodox zsinagóga
498 A Hősök temploma

509 7.

A szabadkai zsinagóga

509 A szabadkai zsidóság rövid története
516 Az új zsinagóga építésének krónikája
520 A zsinagóga tervezői és szándékaik
531 Az új zsinagóga a kortársak szemével
537 A zsinagóga és környezete

543 8.

A XIX. századi magyar zsinagógák építészettörténeti jelentősége: út a keleties stílustól a modernizmusig

543 Bevezető
544 A keleties stílus: bálványtalanítás, magyarság és technológia
546 Az emancipált magyar zsidók kedvence: a keleties formavilág
550 A keleties stílusú magyar zsinagóga hídépítő építészettörténeti szerepe

554 9.

English Summary

598 Zsinagógák Magyarországon 1782-1918
672 Névmutató
674 Képek forrása
675 Bibliográfia